Names. A Journal of Onomastics 73. (2025)

Szerkesztő: Iman M. Nick. Pitt Open Library Publishing, Pittsburgh. 315 lap

Az amerikai folyóirat 73. évfolyama a korábbiakhoz hasonlóan négy számot foglal magába, s a névtudomány területeinek széles köréből sorakoztat föl különböző munkákat. A tanulmányok mellett helyet kapnak benne könyvismertetések, felhívások, beszámolók és egyéb rövid közlemények. Az alábbiakban rovatonként ismertetem a 2025-ös évfolyam tartalmát.

1. Tanulmányok. Az első szám első tanulmányában SERGE BRÉDART, CHRISTEL DEVUE és VALENTINE VANOOTIGHEM (4–15) kérdőíves módszerrel, a pszichológia és a névkutatás határterületén, empirikus szociálpszichológiai megközelítésben vizsgálja, milyen érzelmi és viselkedéses reakciókat vált ki a saját név mások általi hibás feldolgozása társas helyzetekben. Ezt követi ÖMER GÖKHAN ULUM munkája (16–40), amely ugyancsak kérdőíves módszerrel vizsgálja a névhez kötődő előítéleteknek a kurd és szíriai arab menekültek társadalmi érvényesülésére gyakorolt hatását Törökországban, szociálpszichológiai és társadalomlélektani szempontokat véve figyelembe. IMAN M. NICK kritikai névszociológiai irányultságú tanulmányában (41–60) online felmérés alapján vizsgálja, miként hat a *Karen* név pejoratív jelentésben való köznevesülése a névviselők mindennapi tapasztalataira. Az első szám utolsó tanulmányában EMILIA ALDRIN (61–74) három, 21. századi svéd nyelvkönyv névanyagát elemzi abból a szempontból, hogy miként reprezentálják a nemi és kulturális sokféleséget tízéves tanulók számára, kritikai megközelítéssel vizsgálva a névadás befogadó vagy kirekesztő szerepét a tankönyvi diskurzusban.

A második számban SØREN WICHMANN és LENNART CHEVALLIER tanulmánya (1–19) bemutatja, hogyan lehet a GeoNames adatbázist a földrajzi nevek mintázatainak feltárására használni. A szerzők két, a guatemalai sinka és a kelet-németországi szláv helynevekre vonatkozó esettanulmánnyal szemléltetik, hogy a bemutatott számítógépes eszközök új perspektívákat nyújthatnak a helynévkutatásban. A második tanulmány szerzője, NGUYEN-VIET KHOA (20–31) a névtudomány, a szociolingvisztika és a genderkutatás metszetében végez nagymintás elemzést: a 2006-os vietnámi középiskolai és egyetemi felvételi vizsgák adatbázisából származó közel egymillió személynév elemzésével vizsgálja, miként tükröződnek a nemi szerepek és kulturális normák a jelentkezők névszerkezetében, névelemeiben. A következő tanulmányban MICHAEL D. SUBLETT (32–45) az Egyesült Államok „panhandle" jellegű földrajzi régióira (vagyis egy nagyobb terület serpenyőnyélszerűen kinyúló részére) utaló vállalkozásnevek jelenségét vizsgálja egy több mint 6200 tételt tartalmazó korpusz elemzésével, arra a kérdésre keresve válaszokat, hogy miként válik egy földrajzi sajátosság vállalkozásnévi identitásképző elemmé. OLEKSIY GNATIUK írása (46–57) az ukrajnai vasúti nevek történetét tekinti át kulturális, földrajzi és kritikai megközelítésben, bemutatva a nevekben megjelenő szemantikai jegyeket, körüljárva a korábban semleges nevek átpolitizálódásának, politikai-ideológiai céllal való megváltoztatásának jelenségét. A szám negyedik tanulmányában XULIO SOUSA, ROSA MARÍA CRUJEIRAS és MARÍA JOSÉ GINZO VILLAMAYOR (58–75) a (spanyolországi) galíciai családnevek földrajzi eloszlását

vizsgálja 315 közigazgatási egység adatai alapján, történeti és nyelvjárási mintázatokat azonosítva, kvantitatív névföldrajzi megközelítéssel rekonstruálva a térség népesedéstörténeti rétegeit, struktúráit.

A harmadik szám első tanulmányában AELIA ACKERMAN és HADAS WISEMAN (1–10) a névtudomány és a pszichológia közös területén interpretatív megközelítéssel elemzi a névadást mint önértelmező, identitásképző aktust. Kvalitatív interjúk alapján vizsgálják az elsőszülött gyermekeknek adott neveket mint a szülői identitás nyelvi önreprezentációját, feltárva, hogy miként jelennek meg benne az önazonosság, a kötődés és az ideális én motívumai. IVONA BAREŠOVÁ és KLÁRA MACHŮ (11–25) a szám második tanulmányában 635 japán középiskolás kérdőíves vizsgálata alapján elemzi, miként ítélik meg a fiatalok a nemi sztereotípiáktól eltérő és gendersemleges utóneveket, különös tekintettel a névviselő nemére és az ismertség szerepére. A következő tanulmányban ALI FUAD SELVI (26–35) Törökország nemzetközileg használt hivatalos angol elnevezésének megváltoztatását *(Turkey > Türkiye)* vizsgálja. A változtatás fő motivációja az angol *Turkey* 'Törökország' országnév és az angol *turkey* 'pulyka' állatnév interferenciájának elkerülése; a tanulmányban ennélfogva hangsúlyossá válik a nemzet mint márka felfogás. A szerző e névstratégiai döntést, az átnevezést mint szimbolikus identitáspolitikai aktust vizsgálja. SATWINDER REHAL és INEZ Z. PONCE DE LEON (36–48) a Fülöp-szigeteki női és férfi labdarúgó-válogatott csoportragadványneveit vizsgálja szocioonomasztikai nézőpontból. A tanulmány középpontjában az a kérdés áll, hogy miként tükrözik e nevek a nemi szerepfelfogásokat és az „underdog" (sportban kb. 'kiscsapat' vagy 'lebecsült fél') narratívát. A szám ötödik tanulmányában F. NIHAN KETREZ (49–61) a macska- és kutyanévadás körében vizsgálja a személynévi és nem személynévi, illetve török és más nyelvi eredetű nevek arányát, feltárva a két állatfaj eltérő névadási mintázatait, figyelembe véve a modernizáció és a nyugati névdivatok hatásának szempontját, valamint az állatok vallási-társadalmi megítélésének a változását.

Az évfolyam negyedik számának nyitó tanulmányában HUGH O'NEILL (1–8) Derek Walcott Sainte Lucie című versét elemzi az írói névadás szemszögéből. A szerző azt mutatja be, miként válnak a nevek poétikai alakzatokká, s a referencialitás helyett hogyan hangsúlyozzák a jelentésképzés esztétikai lehetőségeit. Ezt követően SATU JOHANNA SIISKONEN (9–20) 639 finn gyógyszertárnév elemzésével vizsgálja az otthonosság megteremtését szolgáló helynévi elemek felhasználásának módozatait a névadásban. Kimutatja, hogy a nevek túlnyomó többsége – lokális helynévi elemekkel – a fizikai közelséget és elérhetőséget hangsúlyozza. A következő írásban TEREZA KLEMENSOVÁ és MICHAL MÍSTECKÝ (21–39) közel 101 cseh város 17 000 utcanevét elemzi, az emlékeztető funkciójú névadás arányára és területi mintázataira helyezve a hangsúlyt, különös tekintettel a történetiség szempontjára és a társadalmi-politikai kiindulópontú változásokra. A szám negyedik tanulmányában MICHAEL H. KELLY (40–52) az amerikai víznévadási gyakorlatban előforduló „X Lake" és „Lake X" szerkezetek közötti választás okait igyekszik kimutatni prozódiai, grammatikai és szemantikai tényezők alapján, funkcionális-kognitív nyelvészeti alapon. Végül SUSAN J. BEHRENS (53–62) négy angol nyelvű kortárs ifjúsági regény példáján vizsgálja, miként jelenik meg a név és a névhez való ragaszkodás az identitáskeresés, az önérvényesítés és a társadalmi igazságosság narratíváiban, az írói névadás és a kultúratudomány metszetében elemezve, hogyan működik a névadás motívuma a fiatal szereplők identitásformáló küzdelmeinek ábrázolásában.

2. Recenziók. Az évfolyamban nyolc, számonként két-két könyvismertetés kap helyet. Az első számban előbb egy módszertani irányultságú könyvről olvashatunk, amely arról

szól, hogy miért fontos, miért nehéz, illetve milyen módon lehet megtanulni tanárként a diákok neveit (75–77), majd pedig egy észak-angliai mumushagyományhoz kapcsolódó néprajzi, történeti, nyelvjárási és helynévi elemeket feltáró munka bemutatása következik (78–80). A második számban egy hurrikánnevekről szóló (76–78), valamint egy írói névadást tárgyaló könyv (79–84) bemutatása szerepel. A harmadik számban egy, a személynévadást középpontba állító regénynek (62–64), valamint egy, az amerikai Dél almafajtáinak történetét, elnevezéseit tárgyaló tudományos ismeretterjesztő munkának (65–67) az ismertetése olvasható. Végül a negyedik számban kapott helyet egy, a középkori skót személynévadásról szóló munkának (63–65), valamint egy, a személynév és identitás kapcsolatát is tematizáló disztópikus regénynek (66–68) a bemutatása.

3. Egyéb írások. A bemutatott évfolyamban a tanulmányok és recenziók mellett olvasható a 2024-es Év Neve díj beszámolója (1: 81–88), a folyóirat előző évfolyamában megjelent legjobb tanulmánynak járó díj győztesének kihirdetése (1: 89–91), az Amerikai Névtudományi Társaság (American Name Society) konferenciafelhívása (3: 68), valamint III. Herbert Barry amerikai kutató nekrológja (69–72).

***

WENDL DÁVID
tudományos segédmunkatárs; Debreceni Egyetem, Magyar Nemzeti Helynévtár Program; Debrecen
doktorandusz; ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola; Budapest
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2333-9448, e-mail: wendl.david@btk.elte.hu

Onomastica 69. (2025)

Főszerkesztő: Halszka Górny. Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków. 466 lap

1. Megemlékezés. Az Onomastica 69. száma a 96 éves korában elhunyt Walter Wenzelre való emlékezéssel kezdődik, aki életművével elsősorban a szorb személy- és helynevek kutatásához járult hozzá monográfiák, tanulmányok, szótárak írásával és névatlaszok készítésével (7–10).

2. Tanulmányok. A tanulmányok rovat első írásában ARTUR GAŁKOWSKI az onimikus (névszemiotikai) tájképet mint a nyelvi tájkép alárendelt fogalmát értelmezi, ugyanakkor kiemeli, hogy az onimikus tájkép gyakran a nyelvi tájkép alapvető építőeleme (11–35). A tézis elméleti alátámasztása mellett sorra megvizsgálja a nyelvi tájképet meghatározó felirattípusokat (közúti jelzőtáblákat, cégéreket, plakátokat, járművek feliratait, emléktáblákat, sírfeliratokat, graffitiket stb.), s az áttekintése valóban megmutatja, hogy a köztéri feliratok jellemzően tartalmaznak valamilyen formában nevet.

Ezt követően OLGA KARPENKO tanulmányát olvashatjuk, amely a zsitomiri és az ovrucsi vár 16. századi összeírásainak a segítségével mutatja be a régió korabeli személynévállományának szerkezeti sajátságait (37–57). Kimutatja, hogy a térségben ebben az időben még jelen voltak az egyrészes nevek (elsősorban a jövevény lakosság használatában),